

Пам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакция і Адміністрація
"Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНCoo3 (201) 451-2200

PIK XCI. Ч. 126. ДЖЕРСІ СІТІ і НЬО ЙОРК. ЧЕТВЕР, 5-го ЛИПНЯ 1984. ЦЕНТІВ 25 CENTS. JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, JULY 5, 1984. No. 126. VOL. XCI.

ВІДБУЛИСЯ НАРАДИ НАУКОВОЇ РАДИ СКВУ

Горонто, Канада. (Пресо-ва Служба Н. Ради). — В п'ятницю, 8-го червня в будинку СКВУ в Горонто відбулися перші наради Наукової Ради при СКВУ. Голова Н. Ради проф. Любомир Винар подав звіт із проробленої праці і також запропонував до обговорення план майбутньої діяльності Ради. Того самого дня також відбулися наради з Радою Культури при СКВУ. Д-р Б. Стебельський (голова) під час яких устійнено платформу співпраці між двома радами при СКВУ.

Наукова Рада під теперішню пору об'єднує 15 українських наукових і науково-навчальних установ в Австралії, ЗСА, Європі і Канаді. Організаційний етап координації і консолідації українського наукового життя в діаспорі майже закінчений і тепер Н. Рада, у співдії з українськими науковими установами, приступає до реалізації важливих наукових проєктів. Зокрема обговорено організацію всеукраїнського наукового конгресу, який влаштує Комітет українських наукових установ, що постав під час їхніх нарад в Мюнхені минулого місяця і який тісно співпрацює з Науковою Радою. Скликання наукового конгресу, який відбудеться в Європі, Канаді, ЗСА і Австралії, не лише спричиниться до тривалого відзначення 1000-ліття Християнської України, але також акцентує на повну консолідацію і координацію української наукової діяльності в діаспорі. Наукова Рада доложити усіх зусиль, щоб цей перший всеукраїнський науковий конгрес якнайшвидше відбувся і мав вплив на міжнародне наукове життя.

Установи, які бажають одержати допомогу або патронат Наукової Ради для їхніх наукових проєктів, можуть ці проєкти надіслати для розгляду і оцінки Науковій Раді СКВУ. Окремо обговорено справи національного розсіщення української науки і культури в Україні. Постановлено видати друком в англійській мові вже виготовлений збір останній Конвенції Робітничої Юнії — допомогати українському народові в його змаганнях до незалежності, він поробив активні заходи в обороні В. Марченка перед офіційними урядовими чинниками у Вашингтоні.

Рівночасно Екзекутива Робітничої Юнії рішила звернутися з відповідними листами до всіх сенаторів і конгресменів, щоб вони зі свого боку виступали в обороні В. Марченка перед союветським урядом. Про вислід цієї акції Пресо-ва Служба ІСНО інформуватиме докладно українську спільноту відповідними повідомленнями по через українську пресу.

Американська Робітничка Юнія виступила в обороні В. Марченка

Дітройт, Міч. (ПС ІСНО). — Після численних акцій різними чинниками західного світу в обороні друге засудженого за "антисоюветську агітацію та пропаганду" Валерія Марченка, з ініціативи ІСНО пороблено на зовнішньому відтинку чергові заходи, зокрема на форумі Американської Робітничої Юнії в обороні українського правозахисника Валерія Марченка. В цій справі член Екзекутиви СКР ІСНО Ярослав Стасик відбудує наради з лідерами Робітничої Юнії, у висліді чого устійнено звернутися з проханням до президента Юнії Овена Бібера, щоб на підставі резолюції — яку схвалено й проголошено на

Вийшов „Мовний Атлас Бойківщини“

Варшава (ОУПС). — Тут у виданнях Польської Академії Наук вийшов друком четвертий і останній том „Атласу бойківських говірок“ за редакцією проф. Я. Рігера. Новий том містить мови ч.ч. 186-240, які ілюструють поширення різних слів на Бойківщині з часів перед Другою світовою війною. Крім власних записів проф. Рігера в основу праці авійшли матеріали зібрані

проф. Ол. Горбачем, Я. Дзендзельським, та іншими. Широко цитуються „Атласи...“ праці проф. Я. Рудницького, зокрема його „Географічні назви Бойківщини“ з 1939 р. та „Етимологічний словник“ з 1962 р. Нововиданий том має велику мовно-історичну цінність, бо фіксує бойківську лексику ще з-перед часів „возз'єднання“ до СРСР, а тим самим вільну від радянських засмічень.

ВІДЗНАЧИЛИ 20-РІЧЧЯ ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКА У ВАШІНГТОНІ

Нью Йорк (О.К.). — Тут, в приміщеннях НТШ, відбулося саме у двадцять річницю відслонення пам'ятника Т. Шевченку у Вашингтоні, а це 27-го червня н.р., чергове засідання Крайового Всеукраїнського Комітету проти російщення України у 20-річчя побудови пам'ятника Шевченку.

У засіданні взяло участь 15 осіб, в тому також представники преси, а саме: „Америки“, „Свободи“ і „Нашого Голосу“. Нарадами проводив голова Ділового Комітету д-р Степан Ворох, при співучасті членів Президії д-р Ярослава Падоху і д-р Івана Фліса. Перед обговоренням ділових біжучих справ присутній ред. Антін Драган пригадав, що комітет зібрався саме в день, коли перед двадцять роками відслонено пам'ятник Т. Шевченку у Вашингтоні, і щоб відзначити це річницю, провів ред. О. Кузьмича відчитати уривок зі своєї статті п. з. „Переломова подія“, в якому згадується цей невимовно зворушливий момент, коли 34-ий президент З'єднаних Штатів Америки Двайт Д. АЙзенгауер підійшов до великого жовтого полотнища, що заслоняло статую та, потягнувши за мотуз, відкрив „могутню постать немирного Кобзаря України та вселюдської кошти волі і справедливості, Тараса Шевченка, на гранітному п'єдесталі...“

Присутні члени Комітету, з яких більшість була учасниками цього величавого свята у 1964 році, з великою пошаною прислухалися до опису призабутих переживань з-перед двадцять років і саме зі згадкою тих несповторних світлин моментів історії української спільноти в ЗСА зважилися це з більшою енергією до планувань тих святкувань, які мають відбутися у місяці вересні у Вашингтоні та мають навізувати до 27-го червня 1964 року.

Члени Ділового Комітету — д-р С. Ворох, його заступники Є. Стахів і М. Семанишин, касир Я. Клим, звітували коротко про пророблену працю від часу останнього засідання. В повному розгари є продаж пам'яткових жетонів, яка проходить на усіх місцях, де відбуваються літні зібрання українців, у стадії висилки є тисячі листів до українських громадян зі закликом складати датки на покриття коштів маніфестації, концерту та інших кінцевих видатків, зв'язаних із планованими святкуваннями у Вашингтоні підготуються афішки та інші інформаційні матеріали; віддруковано також відповідні листочки. Діловий Комітет підготував листи-запрошення до Владик усіх наших Церков та до тих організацій, які ще не приступили до Всеукраїнського Комітету.

Усі старання ідуть у тому напрямі, щоб ціла українська громада відчувала важливість цієї збірної акції, в якій співпрацюють вперше від декількох років усі центральні організації в повній згоді та зусиллі гідно відзначити 20-річчя відслонення пам'ятника Т. Шевченку у Вашингтоні, а при тому голосно запропестувати проти посиленої русифікації України.

У підготовці того „Українського Дня“ у Вашингтоні, в неділю 16-го вересня н.р., львинну частину підготувань виконує комітет у столиці країни, який діє під проводом Президії в особах інж. С. Прохика, С. Куріласа і Г. Гавдяка, з участю цілого ряду молодих українських активістів. Про плани та пророблену працю комітету у Вашингтоні звітують д-р

ШЕВЧЕНКА У ВАШІНГТОНІ

С. Ворох на підставі розмови з інж. С. Прохиком, який був перешкоджений та не міг особисто взяти участь у засіданні. Тут присутні довідалися про підготовку наукових конференцій про русифікацію України, що відбудуться в Бостоні та у Вашингтоні, про продаж квитків на концерт, інформаційний матеріал в англійській мові та інші задуми, які спрямовані на те, щоб дати інформації американському світові про подію, яка матиме місце 16-го вересня н.р. При тому обговорено виготовлений преліминар бюджету вайшingtonського комітету, як також пов'язання його праці з центральною в Нью Йорку.

Відтак точно обговорено ще раз справу святочного концерту та представлений інж. Ю. Повстенком бюджет, який присутні прийняли і затвердили, а копії контракту одержали голови усіх трьох організацій — учасників. Висловлено також побажання щодо солістів концерту, з уваги на те, що Павло Плішка не може брати в ньому участі. Всі побажання присутніх передасть відповідним референтам у Вашингтоні голова Ділового Комітету д-р С. Ворох та його заступники Є. Стахів і М. Семанишин.

У зв'язку з точним обговоренням планів та проєктів акцій, які мають на шлі поінформувати та притягнути до співучасті якнайширші кола нашого громадянства, д-р Я. Падох запропонував зробити копії фільму про відкриття пам'ятника Т. Шевченку у Вашингтоні продукції режисера Юрія Тамарського та показати цей фільм у літніх місцях в більшшх скученнях українців. Цю пропозицію присутні одобрили та визначили певну суму і грошей на ту ціль.

Про нараду журналістів, яка відбулася в п'ятницю, 22-го червня н.р., для планування маніфестації у Вашингтоні, інформували ред. Мсти-слав Долницький. Він з жалем ствердив, що на нараді були представники лише „Америки“, „Свободи“ і „Національної Трибуни“, а до акції повинна якнайшвидше включитися ціла українська вільна преса в ЗСА. Все ж таки присутні, які зійшлися за ініціативою проф. В. Калиновича, члена Комітету, намітили ряд статей, які повинні з'явитися щораз частіше, коли дата маніфестації буде зближатися. До інформацій ред. М. Долницького додали свої суєтні члени Комітету, як також рішено звернутися до усіх редакцій з проханням вмішувати матеріали про дію Крайового Комітету, інформації для читачів та відповідні гасла, які мали б закликатися українську спільноту до масової участі в дні 16-го вересня у Вашингтоні.

Члени Крайового Комітету закінчили своє чергове засідання з гарним переконанням, що величав відслонення пам'ятника Шевченку перед двадцять роками з присутністю колишнього Президента держави, усіх достойників та тисяч українців зобов'язує тепер докласти усіх старань, щоб відзначення двадцятиріччя цієї події було не менше величаве та гідне нашої громади. Тут однак потрібна як колись в підготуванні відслонення пам'ятника Т. Шевченку, співпраця та співучасть цілої нашої спільноти, зокрема коли це з'єднане із так актуальним протестом проти русифікації в Україні і коли в Комітеті працюють об'єднано усі центральні товариства. Чергове засідання Комітету намічено на п'ятницю 20-го липня.

ФІЛАДЕЛЬФІЙСЬКА АРХИЕПАРХІЯ УКЦ ВШАНУЄ СЛУГУ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ НИЗКОЮ ІМПРЕЗ

Учасники установчих зборів.
(світлина ред. М. Долницький)

Філадельфія, Па. — У п'ятницю, 8-го червня н.р., в залі нового Митрополічного осередку відбулися установчі збори Комітету для вшанування Слуги Божого Митрополита Андрія у 40-річчя його смерті у Львові на Свято-Юрській горі серед невияснених обставин.

Збори відкрив голова Комітету митрофорний о. Мирослав Харина, після чого Владика Митрополит Стефан прочитав молитву на просправу Слуги Божого, а потім виголосив коротке слово.

У промові Владика Митрополит сказав, що ласкавий Бог благословив український народ багатьма провідниками народу, але з них чи не найбільшим є наш великий церковний діяч, пророк, батько нашого народу Слуга Божий Митрополит Андрій. Завдяки старанням Митрополита Андрія була встановлена Українська Католицька Церква в Америці, і тому вірні нашої Церкви в цій благословенній країні морально зобов'язані відзначити сорокову річницю смерті Слуги Божого, а водночас поширити прославу про нього і молитися, щоб Слуга Божий Митрополит Андрій був проголошений святым.

Перебравши керування зборами, о. митрат Мирослав Харина пояснив, що вшанування Слуги Божого матиме три частини: молитовне, наукове та влаштування академії-концерту. Він просив присутніх представників різних організацій запропонувати Владикові Митрополиту Стефану подати кандидатів на членів Комітету.

Після короткого обміну думками були обрані: о. шамбелян Михайло Федорич на заступника Голови, Сестра Миронія, С.Н.Д.М., секретаркою, Стефанія Вовчак на пост касира.

Головами комісії були обрані: о. канцлер Мартин Канавак — літургійної комісії, Іван Ярославський та Богдан Олешинський — організаційної, проф. Наталя Котвич — імпровізації, Христина Дюхат — мистецької, проф. Б. Романенчук і проф. П. Стечко для влаштування наукового симпозиуму і ред. Мстислав Долницький — пресо-інформаційної. У ході наради, що розпочалася о 10-й і закінчилася о 10-й вечора, розгорнулася широка дискусія, в час як присутні розглядали план влаштування Тижня молитов на просправу Слуги Божого.

(Продовження на ст. 4)

Популярність Г. Гарта серед демократів зростає

Переведене нещодавно опитування відомими експертами цього суто американського передвибірчого процесу (опитування) „Нью Йорк Таймс“ /Сі-Бі-Ес Нью Пол./ дало в наслідку цікаву картину. Єдиний Герт Гарт на балоті з Мондейлом покращує драматично шанси Мондейла хоч приблизно наблизитися до популярності президента Регена і дає можливість, якщо не виграти вибори, то бодей не потерпіти велетенської „ляльової“ поразки. Так комбінація Мондейл-Гарт, якщо б вибори відбувалися тепер, дала б підтримку 46 відсотків голосів для Регена, 40 відсотків голосів для Мондейла-Гарта. Але коли Гарт відсутній на виборчому „тікеті“ Мондейла, то Мондейл дістає би тільки 35 відсотків голосів, а Реген — 50 відсотків.

Ще гірша ситуація, згідно з цим опитуванням, трапляється, коли з Мондейлом буде йти на вищепрезидента жінка, конгресменка з Нью Йорку Джералдин Ферраро, тоді різниця голосуючих на користь Регена проти Мондейла збільшуватиметься до 18-ти відсотків. Опитування, яке переведене серед заре-

строваних демократів, виявило, що на вищепрезидента Герт Гарта рекомендує 23 відсотки опитуваних. Джессі Джексона хочуть бачити вищепрезидентом з Мондейлом 9 відсотків запитаних, а жінку Діану Файнштейн, посадиною з Сан Франціско, воліють три відсотки записаних демократів, а Дж. Ферраро тільки два відсотки. З усіх опитаних лише 10 відсотків висловилися за тим, щоб вищепрезидентом була жінка, а 12 відсотків бажать вищепрезидентом чорного. Опитування було здійснене протягом п'яти днів у місяці червні, між датою 23 і 28-го. Загальною виборній ствердили, що за останніми шість місяців Регеною позитивні зміни, а Мондейлом — послибли.

Якщо порівнювати вислід цих опитувань з роком 1980-им, то останнє опитування виявило, що Мондейл своїми очима виборчий стоїть трошки на гіршому місці, як колишній президент Картер в цей сам час перед конвенцією 1980 року. Тоді Картер був позаду Регена на 13 відсотків, а Мондейл від Регена на 15 відсотків.

Член советського балету вибрав свободу в Японії

Токіо, Японія. — В дні 1-го липня н.р., Московський фільмпрокатний класичний балет відлетів літаком Аерофлот до Москви без одного члена. Два дні переліт, Юрій Альошин, 25-літній танцюрист, таємно зумів дістатися до американського консуляту в Саппоро, 500 миль на північ від Токіо, де він попросив політичного азилу. Американський консул підтвердив, що вістку, додаючи, що Альошина передано японським властям, заявляючи, що справа його політичного азилу є тепер в руках японського уряду.

Японські власті подали, що Альошин мав побачення з представниками американської амбасаді, які мали заявити, що його прохання про азил в Америці розглядає амбасада ЗСА і Державний департамент.

Ю. Альошин також зустрічався з представниками союветської амбасаді і, при участі японських урядовців заявив, що він не хоче вертатися до СРСР, де „немає культурно-мистецької свободи“.

Як відомо, Японія не уділяє права азилу політичним втікачам, однак обіцяє їм перезд до тих країн, які дають право азилу таким втікачам.

Джессі Джексон хоче їхати в Москву, щоб рятувати Сахарова

Вашінгтон. Чорний проповідник і кандидат на номінацію на президента від Демократичної партії, Джессі Джексон, повернувшись з Куби з 48-ма в'язнями американцями й політв'язнями кубинцями, робив спроби в п'ятницю, 29-го червня, побачитися з президентом Регеном або державним секретарем Джорджом Шульцом, щоб передати їм перебіг своїх довірочних розмов з Фіделем Кастро, але обидва американські мужи „не бажали“ під впливом сильних виборчих груп переважно жидівсько-американських бачитися з ним, відколи Джексон пошував свою репутацію в їхніх очах зв'язками з антисемітсько-настроним іншим чорним проповідником, лідером мусульман, контроверсійним Люїсом Фарраканом, від подядяк якого про юдатів і жидів Джессі Джексон так відкрікся, але при тому не відкрікся від самої особи Фарракана, а цього від нього вимагають провідники демократів і деякі республіканці та американсько-жидівські громадяни

ЗСА. Не побачившись ні з Регеном ні з Шульцом, Джессі Джексон все таки міг переповісти дещо зі своїх відоміших розмов з Кастро, про довірочні справи він говорив тільки з Президентом або Шульцом, — каже Джексон, сподіваючись покращання американсько-кубинських відносин. Тим часом інша неофіційна Аме-риканська слухавка Джексона на кількох телевізійних передачах у неділю, 1-го липня, де Джексон відповідав перед різними пресо-ними представниками на найбільш „тверді“ питання, з умільстю і спритом виходячи з усіх тарпани. Тут, на програмі „Зустріч з пресою“, Джексон також висловив бажання їхати до Москви з метою розмов з союетськими лідерами, а насамперед, щоб добитися звільнення Андрія Сахарова з домашнього арешту в місті Горькому і вможливити для нього виїзд на Захід.

В АМЕРИЦІ

БОЙКОТ ПРОТИ ХАРЧОВОЇ фірми „Кемпбелл Суп“, що тепер триває в Огайо, набирає щораз сильніших форм, бо метою його є організувати міграційних фермерських наймитів у юно. Цей страйк однак не дістає схвалення ані від AFL-CIO, ані від юно, що репрезентує працівників переробної харчової промисловості. Страйкарів очолює Вальдемар Веласкес, спансєк, президент Комітету організації фермерських наймитів. Головним закидом проти компанії „Кемпбел Суп“ є те, що компанія, інтенсивно механізуючи свій виробничий процес, дуже кривдить фермерських робітників, позбавляючи їх вартатів праці. Але боротьба — безвиглядна, бо рано чи пізно людина уступить машині, як це пророчисто довела Індустріальна революція в Англії кільканадцять десятиків років тому.

МІСЬКІ ЖИТЕЛІ ВСІХ „давнтавнів“, які безуспішно домагаються з хатніми прусаками (малими тарганами), яких по всіх міських мешканцях є бодай потроху, можуть тепер купити собі брошуру з федерального Департаменту Агрікультури, виласили тулу суму 2.25 доларів. Назва брошури: „Cockroaches — How to Control Them“. Адреса, куди писати по ній, є: Consumer Information Center, Department 184M, Pueblo, Colo. 81009.

Советська преса критикує промову Регена

Москва. — Советська преса широко коментує останні промови президента Р. Регена, в яких він закликав до покращання стосунків між СРСР і ЗСА на економічному, культурному і науковому полі. Агентство ТАСС вважає, що промова Р. Регена в середу, 27-го червня н.р., це був „ще один виборчий трюк“.

Советські журналісти вважають, що наголошення можливості віднови культурного та виміни науковцями має створити ілюзію, що зроблено крок вперед у поправі відносин між обома країнами, а на ділі ті відносини гіршають, як гіршає ціла світова ситуація. Вони також передбачають, що навіть якщо прийде до якогось культурного обміну, він закінчиться після виборів на президента.

У СВІТІ

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ Кістон Коледжу в Англії, Елена Боннер, дружина відомого вченого і дисидента проф. Андрія Сахарова, була бачена, купуючи хліб в державній крамниці в місті Горькому. Джерела, які повідомили про цей факт, запевняють, що вона закінчила свою голодівку. Однак, в цьому листі немає згадки про самого проф. Сахарова, який має далі голодувати на знак протесту проти союветського уряду, який відмовив Елені Боннер у дозволі на виїзд за кордон для лікування.

В МІНІАТЮРНІЙ ЄВРОПЕЙСЬКІЙ державі Ліхтенштейні, відбулося голосування-плексиди мужчин в справі надання права голосування для жінок. В минулому були такі плексиди в 1971 і 1973 роках, але пропозиції для надання жінкам права голосування були відкинени. При теперішньому голосуванні 2,370 (51.3) голосів була „за“ і 2,251 (48.7) „проти“. Князь Франц Йосиф II, голова держави за останніх 46 років, вже від довгого часу домагався надання жінкам права голосування і зрівняння їх з мужчинами.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ КАНАДСЬКА газета „Горонто Стар“, польський консул в Оттаві, Станіслав Конік, заперечив заяву начето польський уряд у Варшаві погодився дати дозвіл на виїзд до Канади кільком родинам, чого домагалися їх родичі своєю голодівкою перед польським консулятом. Ці демонстрації після 39 днів голодівок, закінчили цей страйк, коли канадський посол до парламенту, Джессі Фліс, заявив, що йому сказано, що польський уряд не буде переговорювати про виїзд згаданих родин, якщо демонстранти будуть продовжувати голодівку. Справа тепер рішається у Варшаві.

